

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ

КАФЕДРА АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ТА ГІСТОЛОГІЇ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ – 70

КАФЕДРА АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ТА ГІСТОЛОГІЇ

Завідувач кафедри:
*доктор медичних наук, професор,
Заслужений працівник освіти України*
ГОЛОВАЦЬКИЙ Андрій Степанович

Співробітники кафедри:

Курс анатомії людини:

*к.м.н., доцент ГОЛОВІНСЬКА Лідія Костянтинівна,
к.м.н., доцент КОЧМАРЬ Михайло Юрійович,
к.м.н., доцент ПОПОВИЧ Файна Аристархівна,
к.б.н., доцент РОСОЛА Тетяна Федорівна,
к.м.н., доцент КАПЧАК Валентина Олександрівна,
к.м.н., асистент ПЕТРИЧКО Оксана Іванівна,
асистент ВАЛЬКО Олесь Олексійович,
асистент ГАРАПКО Тетяна Василівна,*

*асистент МАРКОВИЧ Мирослав Павлович,
асистент ЯЦКО Павло Людвикович,
асистент ЯЦКО Світлана Іванівна,
к.м.н., асистент, 0,25 ст., ІВАЧЕВСЬКИЙ Михайло
Михайлович
асистент, 0,25 ст., ЛУКАЧ Олег Ярославович
асистент, 0,25 ст., ХАРХАЛІС Ігор Костянтинович
асистент, 0,50 ст., ШУШМАН Іванна Василівна*

*Співробітники курсу анатомії людини (2015), зліва направо: асистенти Гарапко Т.В., Яцко П.Л.,
Валько О.О., доценти Росола Т.Ф., Кочмарь М.Ю., Капчак В.О., Попович Ф.А., зав. кафедри,
професор Головацький А.С., доцент Головінська Л.К., асистенти Петричко О.І., Яцко С.І.,
лаборант Рогаль Г.І., асистент Маркович В.П.*

Курс гістології, цитології та ембріології:

к.м.н., доцент ПАЛАПА Василь Йосипович, завідувач курсом,
к.м.н., доцент ДОБРЯНСЬКА Еріка Степанівна,
к.м.н., доцент ГЕЦКО Олександр Іванович,
к.м.н., доцент ГЕРБУТ Алла Олександрівна
асистент, 0,5 ст., ЙОВБАК Тетяна Володимирівна
асистент, 0,5 ст., ПАВЛЮК Андріана Петрівна
асистент, 0,5 ст., СМІРНОВ Микита Миколайович
асистент, 0,5 ст., ШУБЕЛКА Христина Михайлівна

Викладачі курсу гістології, зліва направо: зав. курсом доцент Палапа В.Й.,
доценти Добрянська Е.С., Гербут А.О., Гецько О.І.

завідувачка анатомічним музеєм ЗАВАДСЬКА Рена Іванівна

старший лаборант СЛУЖАВА Галина Василівна

лаборанти:

МЕЛЬНИЧЕНКО Галина Іванівна

РОГАЛЬ Ганна Іванівна

ТЕРПАК Вікторія Володимирівна

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

18 жовтня 1945 року вперше на Закарпатті в місті Ужгород відкрито державний університет із медичним факультетом. Заняття з анатомії людини для студентів медичного й біологічного факультетів розпочалися 1 лютого 1946 року. Велику допомогу в організації медичного факультету, зокрема кафедри анатомії людини, надали вчені Київського, Харківського та інших медичних інститутів. Розмістилася кафедра в приміщенні Закарпатської обласної лікарні (тепер – Закарпатська обласна клінічна лікарня імені Андрія Новака). Організаційні турботи із налагодження викладання анатомії людини взяли на себе лікар-патологоанатом обласної лікарні Карнацька К.А. та лікар-невропатолог Підгорнова Т.Д., вони стали першими асистентами кафедри.

Зав. кафедри, професор
Бут Н.І. (1961)

Першим завідувачем кафедри 21 лютого 1946 року призначено доцента Євдокімова П.А., який приїхав із Харківського державного медичного інституту. У 1946–1948 роках кафедру очолювали доцент Бабич А.І. і професор Заїченко І.Л.

У 1947 році за конкурсом на посаду доцента кафедри обрано кандидата медичних наук Бута Нестора Івановича (11.11.1898–30.08.1978), який очолював кафедру в 1948 році. На цій посаді він працював 21 рік, до виходу на пенсію в 1969 році. Нестор Іванович створив анатомічний музей, виготовлені ним препарати з мієлогії, ангіології та нервової системи мають велику музейну цінність і є гордістю нашого анатомічного музею. У створенні анатомічного музею також активну участь брали співпрацівники кафедри анатомії людини, студенти медичного та біологічного факультетів. З приходом у колектив доцента Бута Н.І., який мав досвід роботи в галузі анатомії людини, науково-дослідна робота стала органічною складовою ка-

федри. Підсумком наукових досліджень Бута Н.І. стала його докторська дисертація «До питання про внутрішньоутробний розвиток хребта у людини», яку він захистив у 1961 році, що значно піднесло науковий авторитет кафедри. За цю наукову роботу Нестору Івановичу Буту було присвоєно наукове звання професора.

Співробітники кафедри анатомії людини (1957), зліва направо: ст.лаборант Бродій А.І., лаборант Фелфеді А.З., асистент Папін Е.С., зав. кафедри, доцент Бут Н.І., асистент Михайлець В.Я., зав. музеєм Іжбодін В.І., препаратор Десяєва А.Д.

Зав. кафедри анатомії людини, доцент Бут Н.С. проводить практичне заняття (1952)

У 1969 році завідувачем кафедри обрано кандидата медичних наук Шевчука Михайла Івановича (10.05.1927–13.06.1989), який працював доцентом кафедри з березня 1963 року. Він очолював кафедру до 1980 року. До того Шевчук М.І. працював викладачем анатомії людини в Чернівецькому державному медичному інституті. У 1961 році він захистив кандидатську дисертацію «Вікові особливості кісткомозкової порожнини стегнової кістки людини». Доцент Михайло Іванович Шевчук провів реконструкцію кафедри, зокрема перенесено кафедральний морг в окреме приміщення. Було виділено дві кімнати для анатомічного музею, організовані три наукові лабораторії, в тому числі електронномікроскопічна.

Колектив кафедри анатомії людини (1970). Зліва направо: асистенти Головінська Л.К., Минайленко Л.А., Попович Ф.А., ст. лаборант Завадська Р.І., зав. кафедрою доцент Шевчук М.І., зав. анатомічним музеєм Іжбодін В.І., ст. лаборант Бродій-Попович А.З., к. мед.н., асистент Гавата Б.В.

Зав. кафедри анатомії людини, доцент Шевчук М.І. проводить практичне заняття (1975)

Колектив кафедри у той час вивчав особливості формування скелета людини в онтогенезі, зокрема хребта, плечової й стегнової кісток та кровопостачання цих структур. Михайло Іванович був деканом медичного факультету з 1969 по 1973 рік. Під його керівництвом збудована велика медична аудиторія. Доцент Шевчук М.І. працював на кафедрі до кінця свого життя (помер 13.06.1989).

У 1980 році завідувачем кафедри анатомії людини обрано доцента Головацького Андрія Степановича, який працював на кафедрі з 1974 року (до того був доцентом на кафедрі біофізики фізичного факультету). У вересні 1981 року доцента Головацького А.С. переведено на два роки на посаду старшого наукового співробітника для роботи над докторською дисертацією. У цей час до кафедри анатомії людини приєднано курс оперативної хірургії та топографічної анатомії, кафедра отримала назву: «Кафедра анатомії людини та оперативної хірургії». Ці два роки кафедрю очолювала доктор медичних наук, професор Степанова-Асфанд'ярова Галія Габдрахманівна (10.09.1915–8.08.2006), яка вийшла на пенсію в 1983 році.

У вересні 1983 року кафедрю знову очолив доцент Головацький А.С., який у 1989 році в Університеті дружби народів імені Патріса Лулумби (Москва), успішно захистив докторську дисертацію «Системний аналіз морфофункціональних особливостей лімфатичних вузлів, лімфоцитів лімфи і крові при дії антигенів» під керівництвом академіка Сапіна Михайла Романовича і професора Юріної Ніни Олексіївни, а в 1991 році отримав наукове звання професора. У 2005 році Головацькому А.С. Вчена рада Ужгородського національного університету присвоїла почесне звання «Заслужений професор Ужгородського національного університету». У 2006 році Президент України присвоїв професору Головацькому Андрію Степановичу почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

У травні 1983 року до кафедри приєднано курс гістології та ембріології, тоді ж вона отримала назву: «Кафедра анатомії людини, оперативної хірургії та гістології». Отже, в єдиній кафедрі були об'єднані всі три морфологічні дисципліни. У 2001 році курс оперативної хірургії та топографічної анатомії передано на кафедрю загальної хірургії. Тепер кафедра називається: «Кафедра анатомії людини та гістології».

Під керівництвом професора Головацького А.С. колектив кафедри виконує фундаментальну і перспективну наукову тематику «Особливості структурної організації лімфоїдних органів і судинного русла в онтогенезі в нормі та закономірності їх перебудови при дії на організм антигенів, хімічних і фізичних факторів» – номери державної реєстрації 0103U001830, 0107U001174, 0115U003903.

У 2013 році укладено угоду про наукову співпрацю з кафедрою нормальної анатомії Львівського національного медичного університету щодо вивчення впливу наркотичних анальгетиків – опіоїдів на лімфоїдні органи за номером державної реєстрації 0110U001854. За цією актуальною проблемою, що має клінічне і соціальне спрямування, чотири асистенти нашої кафедри виконують кандидатські дисертації: Яцко Павло Людвикович досліджує структурні зміни білої пульпи селезінки під впливом опіоїдів; Яцко Світлана Іванівна вивчає закономірність перебудови лімфоїдних утворів шлунка при дії опіоїдів; Гарапко Тетяна Василівна досліджує вплив опіоїдів на структурні компоненти загруднинної залози; Валько Олеся Олексіївна вивчає закономірність змін структурних компонентів лімфатичних вузлів при вживанні опіоїдів.

У 1990 році на кафедрі у професора Головацького А.С. відкрита аспірантура. Першим його аспірантом був випускник медичного факультету Ужгородського державного університету Василь Йосипович Палапа, який у 1994 році захистив кандидатську дисертацію «Цитоархітектоніка лімфоїдних структур слизової оболонки шлунка людини в постнатальному онтогенезі». Після закінчення аспірантури його призначено асистентом нашої кафедри, а у вересні 1997 року йому присвоєно наукове звання доцента і він очолив курс гістології, цитології та ембріології. Від 1992 року асистентом курсу гістології, цитології та ембріології працює випускниця нашого факультету Еріка Степанівна Добрянська. Вона навчалась в заочній аспірантурі у професора Головацького А.С., захистила у 1998 році кандидатську дисертацію «Вікові особливості мікроциркуляторного русла тимуса в пре- і постнатальному онтогенезі». З 1999 року Добрянська Е.С. працює доцентом на курсі гістології, цитології та ембріології. У заочній аспірантурі навчалися лікарі Пірус Євген Федорович, Мошкола Володимир Васильович, Маляр Володимир Васильович.

Під керівництвом професора Головацького А.С. захистили кандидатські дисертації дванадцять здобувачів:

аспірант Палапа Василь Йосипович (1994) – «Цитоархітектоніка лімфоїдних структур слизової оболонки шлунка людини в постнатальному онтогенезі»;

аспірантка Добрянська Еріка Степанівна (1998) – «Вікові особливості мікроциркуляторного русла тимуса в пре- і постнатальному онтогенезі»;

асистент Вайнагій Ольга Михайлівна (1999) – «Структурні зміни в лімфатичних вузлах під дією низькоінтенсивного червоного лазерного випромінювання». Зараз вона очолює курс оперативної хірургії та топографічної анатомії на кафедрі загальної хірургії;

асистент Кочмарь Михайло Юрійович (1999) – «Розвиток та становлення топографії нижньої порожнистої вени в пренатальному періоді онтогенезу людини»;

асистент Росола Тетяна Федорівна (1999) – «Розвиток і становлення топографії непарної та напівнепарної вен в пренатальному періоді онтогенезу людини»;

асистент Мігляр Володимир Георгійович (2000) – «Розвиток та становлення топографії дванадцятипалої кишки людини в ранньому періоді онтогенезу». Зараз він завідує курсом патоморфології на кафедрі шкірних і венеричних хвороб. Очолює Закарпатську обласну філію Асоціації патологів України;

асистент Гецько Олександр Іванович (2000) – «Розвиток та становлення топографії легеневих вен у пренатальному періоді онтогенезу людини»;

асистент Калинок Ірина Георгіївна (2006) – «Морфологічні зміни в лімфоїдних структурах шлунка в динаміці постнатального онтогенезу в нормі та при антигенній стимуляції»;

заочний аспірант Пірус Євген Федорович (2006) – «Морфологічні зміни передміхурової залози дядини в динаміці постнатального онтогенезу»;

асистент Гербут Алла Олександрівна (2007) – «Морфологічні зміни лімфоїдних структур селезінки в постнатальному онтогенезі в нормі та при антигенній стимуляції»;

заочний аспірант Маляр Володимир Васильович (2010) – «Особливості лімфоїдної системи матки та її ділянкових лімфатичних вузлів у вагітних щурів в нормі та при антигенній стимуляції»;

заочний аспірант Мошкола Володимир Васильович (2011) – «Структурна організація лімфоїдних утворень щитоподібної залози та її ділянкових лімфатичних вузлів у постнатальному онтогенезі в нормі та при антигенній стимуляції».

У науковій роботі використовуються такі унікальні методи дослідження, як цитоморфометрія, цитоспектрофлуориметрія, електронна мікроскопія, комп'ютерна автоматизована система аналізу гістологічних зображень.

Активно працюють два студентські наукові гуртки – з анатомії людини та гістології. Студенти-науковці виступають на наукових конференціях, беруть участь в олімпіадах, отримують призові місця. Зокрема, у 2013 році студент Павук Ф.М. і у 2014 році студент Скрипинець Ю.Ю. отримали диплом III ступеня за кращу наукову роботу у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук у галузі «Теоретична медицина».

Курс анатомії людини

Першими викладачами анатомії людини були Карнацька К.А. і Підгорнова Т.Д. Старшим викладачем працював на кафедрі 16 років (1955–1971) Любенко Володимир Максимович. У наступні роки асистентами кафедри були: Ліпов Н.К. (1954–1957), Михайлець В.Я. (1954–1958), Папп Е.С. (1955–1956), Бродій В.М. (1958–1959), Митровка П.П. (1958–1959), Бондаренко В.В. (1967–1969), Минайленко Л.А. (1968–1984), Вжесневська В.Д. (1969–1974), кандидат біологічних наук, доцент Туряниця І.М. (1975–1980).

Асистент Минайленко Л.А. проводить практичне заняття (1976)

У 1960 році асистентом кафедри обрано Богдана Володимировича Гавату (20.06.1924–22.09.2013), який у 1969 році під керівництвом професора Н.І. Бута захистив кандидатську дисертацію «Внутрішньоутробний розвиток артерій хребців і міжхребцевих дисків у людини». У 1974 році йому присвоєно наукове звання доцента. Богдан Володимирович як художник-аматор зробив багато для естетичного оформлення кафедри і медичного факультету. Ним виготовлено численні тематичні стенди, галерею портретів видатних анатомів, п'ять вітрин з анатомічними препаратами, видано 4 методичні розробки з анатомії людини. Доцент Гавата Б.В. є співавтором двох монографій «Ману-

альна терапія дистрофічних захворювань хребта» (Київ, 1989) і «Мануальна, гомеопатична рефлексо-терапія остеохондроза хребта» (Київ, 1992). Богдан Володимирович розробив метод пластилінової реконструкції органів та анатомічних структур і впровадив його в навчальний процес. Студенти із задоволенням використовували під його керівництвом цей художній метод, бо краще засвоювали матеріал і отримували естетичну насолоду. На кафедрі є декілька стендів із студентськими роботами, виконаними під керівництвом доцента Гавати Б.В. У 1996 році Богдан Володимирович, вийшовши на пенсію, активно підтримував із кафедрою тісні зв'язки, помер на дев'яностому році життя 22 вересня 2013 року. Богдан Володимирович Гавата як учасник Другої світової війни упродовж 1944–1945 років воював у лавах Червоної Армії проти фашистської Німеччини і Квантунської армії Японії – пройшов із боями від Кенінгсберга до Порт-Артура.

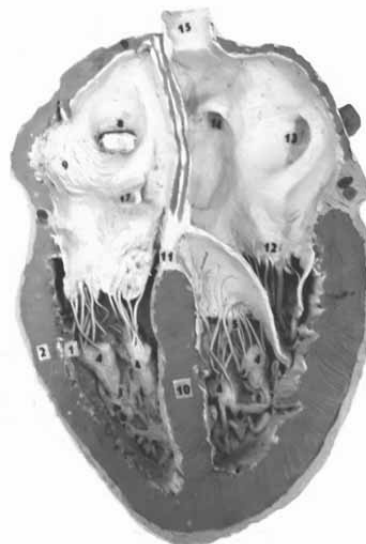
Доцент Гавата Б.В. (автопортрет, графіка, 1974)

Кандидат медичних наук, асистент Гавата Б.В. (зліва) та професор Бут Н.І. (1969)

Доцент Гавата Б.В. проводить практичні заняття (1974)

Пластилінова реконструкція органів, виконана студентами-медиками під керівництвом доцента Гавати Б.В. (1989)

Асистентами кафедри почали працювати від 1967 року Лідія Костянтинівна Головінська, а від 1968 року – Фаїна Аристархівна Попович. У 1981 році вони обоє захистили кандидатські дисертації під керівництвом академіка Купріянова Василя Васильовича (Москва): Головінська Л.К. – «Мікроциркуляторне русло сечової протоки на етапах морфогенезу» і Попович Ф.А. – «Морфофункціональна організація мікроциркуляторного русла шлунка людини». У 1989 році їм присвоєно наукове звання доцента, на цій посаді вони продовжують працювати. З 1991 року асистентом курсу анатомії людини, а з 2000 року, після захисту кандидатської дисертації, доцентом працює Тетяна Федорівна Росола. Вона закінчила в 1979 році біологічний факультет Ужгородського державного університету, а з 1983 по 1991 рік завідувала кафедральним анатомічним музеєм. Після закінчення медичного факультету Ужгородського державного університету від 1991 року працює асистентом, а з 2000 року, після захисту кандидатської дисертації, доцентом курсу анатомії людини Михайло Юрійович Кочмарь. Зараз він виконує ще й обов'язки заступника декана медичного факультету.

Асистент Попович Ф.А. проводить практичне заняття (1974)

Асистент Головінська Л.К. проводить практичні заняття (1974)

У 1993 році на посаду старшого лаборанта кафедри направлено випускника медичного факультету Володимира Георгійовича Мігльса, який працював лаборантом на нашій кафедрі з 1986 року, у вересні 1997 року його переведено на посаду асистента. У 2000 році Володимир Георгійович успішно захистив кандидатську дисертацію. Від 2003 року він працював доцентом курсу патологічної анатомії, а зараз очолює курс патоморфології на кафедрі шкірних і венеричних хвороб.

Від 2003 року доцентом курсу анатомії людини працює кандидат медичних наук Валентина Олександрівна Капчак. Упродовж 2003–2010 років працювала асистентом, а після успішного захисту кандидатської дисертації, доцентом випускниця нашого факультету Ірина Георгіївна Калинюк

Доцент Калинюк І.Г. зі студентами-першокурсниками на практичному занятті (2010)

чних наук Михайло Михайлович Івачевський.

У жовтні 2014 року кафедра почала викладати анатомію людини та гістологію, цитологію і ембріологію англійською мовою для іноземних студентів, яких перевели в УжНУ для продовження навчання з окупованих російськими терористами Донецька і Луганська. Це був дуже важкий і відповідальний період, бо необхідно було створити належні умови для навчання, але не вистачало англійських викладачів, приміщень тощо. Кафедра змушена була запросити на посаду асистентів на 0,5 ставки практичних лікарів, інтернів і магістрів, які добре володіли англійською мовою, але, на жаль, не мали педагогічного досвіду. Тому досвідчені викладачі кафедри допомагають молодим викладачам оволодіти предметом і засвоїти ази і педагогічні особливості викладання студентам морфологічних дисциплін. Ця важка праця лягла на плечі педагогів та лаборантів нашої кафедри.

Налагодили викладання анатомії людини для іноземних англійських студентів випускники нашого університету, кандидат медичних наук, асистент Петричко Оксана Іванівна (вона успішно закінчила аспірантуру у професора Русина В.І. на кафедрі хірургічних хвороб), асистент Гарапко Тетяна Василівна, асистент Маркович Мирослав Павлович (випускник біологічного факультету, він закінчив аспірантуру і готує до захисту кандидатську дисертацію). Анатомію людини викладають також асистенти на 0,5 ставки Шушман Іванна Володимирівна і Лукач Олег Ярославович.

Викладання гістології, цитології і ембріології для іноземних англійських студентів налагодили доценти Гецько Олександр Іванович і Добрянська Еріка Степанівна та асистент на 0,5 ставки Шубелка Христина Михайлівна. Цей предмет викладають також асистенти на 0,5 ставки Павлюк Андріана Петрівна, Йовбак Тетяна Володимирівна, Смірнов Микита Миколайович і Чінчева Віталія Василівна.

Багато років на кафедрі сумлінно працювали старшими лаборантами випускники біологічного факультету Ужгородського державного університету: з 1955 року до 2004 року, аж до виходу на пенсію Ганна Іванівна Бродій-Попович (17.05.1931–24.08.2008), а з 1989 року – Тетяна Андріївна Береза (23.01.1937–29.03.2007), в університеті вона працювала з 1963 року, спочатку на кафедрі нормальної фізіології, а з 1978 по 1989 рік – на курсі гістології; з 1970 року працює на кафедрі Рена Іванівна Завадська (з 1963 по 1970 рік була старшим лаборантом на кафедрі біохімії). Від 1993 року Рена Іванівна завідує анатомічним музеєм кафедри.

Упродовж 2000–2011 років старшим лаборантом на курсі анатомії людини сумлінно працював випускник медичного факультету Павло Людвикович Яцко, у вересні 2011 року його переведено на посаду асистента нашої кафедри.

З 2007 року працювали старшими лаборантами випускники медичного факультету Федор Олеся Олексіївна, а упродовж 2011–2013 років – Яцко Світлана Іванівна, які переведені на посаду асистента нашої кафедри.

Важка робота із забезпечення навчального процесу лягла на плечі допоміжного персоналу кафедри. Старшими лаборантами і препараторами працювали: Солдатов А.І. (1947–1948), Любенко Н.А. (1947–1948), Про-

(11.05.1971–6.12.2010). Її дуже поважали студенти за чудове викладання анатомії людини і людяність. На жаль, ця молода талановита і порядна людина рано пішла з життя через важку хворобу.

Від 2011 року асистентами працюють випускники медичного факультету Ужгородського національного університету Яцко Павло Людвикович і Хархаліс Ігор Костянтинівич (зараз він є асистентом курсу патоморфології і на 0,25 ставки працює на нашій кафедрі), з 1 вересня 2013 року – Світлана Іванівна Яцко і Тетяна Василівна Гарапко, з 1 вересня 2014 року – Олеся Олексіївна Валько, а з 15 вересня 2015 року на 0,25 ставки асистента працює кандидат меди-

Старші лаборанти Завадська Р.І. (зліва) і Лучок М.П. виготовляють гістологічні препарати (1972)

дан Є.Д. (1947–1948), Кришталь В.М. (1948–1952), Фелфеді А.З. (1952–1964), Десяєва А.Д. (1956–1964), Мочаліна А.А. (1959–1969), Синичка М.П. (1964–1965), Курноскіна К.П. (1965–1966), Каляпіна А.Г. (1966–1967), Бондар Л.В. (1966–1968), Ремесленников Е.В. (1967–1969), Лучок М.П. (1969–1980), Половка В.А. (1972–1974), Дюгованець Л.З. (1979–1980), Луп'як Я.М. (1980–1983), Лесьо Н.А. (1982–1983), Губаль С.В. (1988–1990), Копинець А.І. (1993–1994). З 1970 по 2002 рік, аж до виходу на пенсію, на кафедрі сумлінно працювала лаборантом Матювка Софія Василівна (8.03.1932–27.01.2008). З 1995 року лаборантом працює Мельниченко Галина Іванівна, а з 2002 року – Рогаль Ганна Іванівна.

Інженерами електронно-мікроскопічної лабораторії працювали з 1978 по 1986 рік Матвієвич Паладій Каленникович, а з 1987 по 1988 рік – Коваль Галина Миколаївна.

Базою навчального процесу є анатомічний музей, який заснував професор Нестор Іванович Бут. Музей постійно поповнюється анатомічними препаратами, які виготовляють співробітники кафедри та студенти. На базі музею проводиться велика просвітницька і профорієнтаційна робота. Кожен рік анатомічний музей відвідують сотні учнів середніх шкіл, професійних і культосвітніх училищ та коледжів міста та області, а також студенти історичного факультету, які засвоюють на нашій кафедрі ази антропології.

Завідувачами анатомічного музею працювали: Курах І.І. (1948–1956), Іжболдін В.І. (1957–1982) – він особисто виготовив багато унікальних анатомічних препаратів, Росола Т.Ф. (1983–1991). З 1993 року музеєм завідує Рена Іванівна Завадська.

Співробітники курсу анатомії людини (2010), зліва направо: лаборант Мельниченко Г.І., ст. лаборант Федор О.О., асистент Яцко П.Л., доцент Головінська Л.К., зав. кафедри, професор Головацький А.С., доценти Росола Т.Ф., Калинюк І.Г., Попович Ф.А., Капчак В.О., Кочмарь М.Ю. і студенти-медики першого курсу

Курс гістології, цитології та ембріології

Спочатку кафедра гістології на медичному факультеті була об'єднана з курсом мікробіології, тоді кафедрою завідувала доцент Наталія Михайлівна Краснопольська, вона працювала й деканом медичного факультету. Першими асистентами на курсі гістології були Продан Є.Д. і Заболотький В.І. У 1950 році курс, а згодом кафедру гістології, цитології та ембріології очолив відомий гістолог доцент Костянтин Павлович Рябов. У 1956 році він захистив докторську дисертацію «Матеріали вікової та віково-функціональної морфології серця». У цей період на кафедрі вивчали зміни організму людини в процесі онтогенезу під впливом фізичного навантаження. У 1960 році професор Рябов К.П. очолив кафедру гістології, цитології та ембріології Станіславського (тепер Івано-Франківськ) медичного інституту.

Упродовж 1959–1962 років у професора Рябова К.П. навчалася в аспірантурі Зоя Павлівна Лангазо (4.05.1928–30.03.2011). В 1962 році її обрали старшим викладачем курсу гістології. У 1969 році Зоя Павлівна захистила кандидатську дисертацію «Деякі структурно-функціональні показники вікової адаптації печінки до фізичних навантажень». До 1997 року, аж до виходу на пенсію, доцент Лангазо З.П. очолювала курс гістології, цитології та ембріології. Від 1997 року цим курсом завідує кандидат медичних наук, доцент Василь Йосипович Палапа. З 1970 по 1981 рік курс гістології був при кафедрі оперативної хірургії, якою завідувала професор Степанова-Асфанд'ярова Галія Габдрахманівна, а з 1981 по 1989 рік – при кафедрі біохімії (у цей період кафедру очолював професор Пашенко Олександр Юхимович). У 1989 році курс гістології приєднано до кафедри анатомії людини та оперативної хірургії.

Зав. кафедри гістології, професор Рябов К.П. (1956)

Зав. курсом гістології, доцент Лонгазо З.П. (1988)

Довгі роки – з 1969 по 1988 рік – гістологію викладав доцент Анатолій Михайлович Чекотило, який у 1975 році захистив кандидатську дисертацію «Порівняльна оцінка дії мінеральної води «Кваси» на деякі біохімічні та гематологічні показники при експериментальній анемії». Асистентами курсу гістології були Шарун Світлана Іванівна (1979–1987); Пашенко Петро Володимирович (1988–1990); Побережник Мирослава Василівна (1990–1992), яка до цього два роки працювала на курсі старшим лаборантом. Від 1992 року викладають гістологію, цитологію та ембріологію випускники медичного факультету, які під керівництвом професора Головацького А.С. захистили кандидатські дисертації: доцент Добрянська Еріка Степанівна, доцент Гецько Олександр Іванович, доцент Гербут Алла Олександрівна (упродовж 2000–2002 років вона працювала старшим лаборантом на цьому курсі). Впродовж 1995–2002 років гістологію викладав асистент Трикур Мирослав Юрійович, а з 2006 по 2009 рік – асистент Руснак Даніела Іванівна.

Старшими лаборантами на курсі працювали Береза Тетяна Андріївна (1978–1989), Сакаєва Людмила Іванівна (1990), Малиновська Вікторія Геннадіївна (1993–1995), Калинська Галина Борисівна (1978–1999). Лаборантом курсу від 2003 року працює Терпак Вікторія Володимирівна.

Курс оперативної хірургії та топографічної анатомії

Курс оперативної хірургії та топографічної анатомії спочатку був у складі кафедри факультетської хірургії. Завідували курсом доцент Караванова Т.Н. (1951–1954), доцент Ольшинський А.А. (1954–1958), доцент Орлик А.П. (1958–1959). З 1959 року по 1963 рік курс очолювала, а з 1963 до виходу на пенсію – кафедрі оперативної хірургії та топографічної анатомії доктор медичних наук, професор Галія Габдрахманівна Степанова-Асфанд'ярова (10.09.1915–8.08.2006). У 1962 році вона захистила докторську дисертацію «Атеросклероз артерій нижніх кінцівок і його лікування ацетилхоліном у світлі нових даних артеріографії». З 1983 по 1995 рік курс очолювала доцент Лідія Валер'янівна Ісаєва (25.04.1926–6.04.2008), яка працювала в університеті з 1960 по 1996 рік аж до виходу на пенсію. У 1967 році вона захистила кандидатську дисертацію «Досвід комплексного лікування панариція в умовах поліклініки».

Зав. кафедри оперативної хірургії і топографічної анатомії, професор Степанова-Асфанд'ярова Г.Г. (1972)

Зав. курсом оперативної хірургії і топографічної анатомії, доцент Ісаєва Л.В. (1976)

У 1987 році на посаду асистента курсу оперативної хірургії та топографічної анатомії направлено випускника аспірантури при кафедрі анатомії людини Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця (Київ) Олега Миколайовича Алексєєва. Він у 1987 році захистив кандидатську дисертацію «Гемомікроциркуляторне русло язика людини в пренатальному періоді морфогенезу» під керівництвом професора Бобрика І.І. У 1994 році його обрано на посаду доцента. Доцент Алексєєв О.М. завідував курсом із 1995 по 1999 рік. Зараз він працює в США.

Зав. курсом оперативної хірургії і топографічної анатомії, доцент Вайнагій О.М. (2001)

Від 1999 року курсом оперативної хірургії та топографічної анатомії завідує кандидат медичних наук, доцент Ольга Михайлівна Вайнагій. Вона після закінчення у 1983 році медичного факультету нашого університету 5 років працювала за направленням практичним лікарем у Кіровоградській області, а у 1988 році її прийнято на посаду асистента нашої кафедри. Після захисту кандидатської дисертації, яку вона виконала під керівництвом професора Головацького А.С., у 1999 році Ольгу Михайлівну обрано доцентом.

У 2000 році курс оперативної хірургії та топографічної анатомії передано кафедрі загальної хірургії. Асистентами на курсі працювали: Галіца В.В. (1966–1969), Вереш Е.І. (1983–1985), Воронич М.В. (1985–1987), Заячук І.П. (1988), Гайдук О.В. (1989–1990), Трикур М.Ю. (1995–2004), який також викладав гістологію, цитологію і ембріологію, Чундак С.С. (2005–2010), Пічкарь І.С. (2011). Від 2012 року асистентами курсу працюють Литвак В.В. і кандидат медичних наук Шерегій А.А.

Старшим лаборантом від 1980 року працює Світлана Іванівна Дубровіна. Лаборантами курсу були: Слов'ян-Горняк М.Л. (1970–1980), Федір Федорович Бакай (1983–1997), до цього з 1958 року він працював в університетському віварії, Кіш Г.І. (1998–2001), Федор С.Ю. (2002–2005). Від 2005 року лаборантом працює Андрєєва Тамара Василівна.

Основні науково-методичні здобутки кафедри за 24 роки (1991–2015)

На кафедрі студенти перших двох курсів медичного факультету, а також відділення фармації за спеціальністю «Провізор», студенти біологічного факультету та факультету здоров'я людини вивчають дві фундаментальні морфологічні дисципліни – анатомію людини та гістологію, цитологію і ембріологію. Анатомію людини також вивчають студенти фізичного факультету за спеціальністю «Мікро- та наноелектроніка». Анатомію та еволюцію нервової системи вивчають студенти факультету суспільних наук за спеціальністю «Психологія» і «Практична психологія».

Колектив кафедри постійно працює над удосконаленням навчально-методичної роботи. Для студентів створено всі умови для навчання у спеціалізованих аудиторіях. У позаурочний час кафедра відчинена для самостійної підготовки студентів. Студенти забезпечені необхідними анатомічними і гістологічними препаратами, підручниками та іншою методичною літературою. Особлива увага приділяється тестовому контролю знань за системою «Крок-1».

У науковій роботі використовуються такі унікальні методи дослідження, як цитоморфометрія, цитоспектрофлуориметрія, електронна мікроскопія, комп'ютерна автоматизована система аналізу гістологічних зображень.

Опубліковано 284 наукові праці, 1 монографія. Отримано 4 патенти України на винаходи і корисну модель. Захищено 13 кандидатських дисертацій, зараз виконуються 2 докторські і 4 кандидатські дисертації. Випущено 46 найменувань методичної літератури: навчально-методичних посібників, вказівок, збірників та довідників. Зокрема, 6 збірників тестових завдань з анатомії людини та з гістології, цитології і ембріології для контролю знань студентів за системою «Крок-1», «Функціональна анатомія проєкційних шляхів центральної нервової системи і черепних нервів у схемах», «Функціональна анатомія лімфатичної системи людини».

Професор Головацький А.С. є головою редколегії фахового збірника наукових праць «Науковий вісник Ужгородського університету, серія «Медицина», а доцент Кочмарь М.Ю. – секретарем редколегії. Ними випущено 52 номери цього видання. Андрій Степанович є членом редакційної ради фахових наукових журналів «Вісник морфології» та «Клінічна анатомія та оперативна хірургія».

Професор Головацький А.С. є автором унікального підручника «Анатомія людини» в трьох томах, який рекомендовано МОН і МОЗ України для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації. За наказом МОЗ України від 22.06.2010 р. за № 502 є єдиним національним підручником. Вже вийшло чотири видання цього підручника.

Професор Головацький А.С. опублікував 224 наукові праці, у тому числі 93 у фахових виданнях, 42 навчально-методичні роботи, 12 навчальних посібників, 21 методичну рекомендацію, видав 8 підручників з грифом МОН і МОЗ України, один з яких перекладено англійською мовою. Отримав три патенти України: 2 на корисну модель і 1 на винахід. Під його керівництвом захищено 12 кандидатських дисертацій. Зараз виконуються 1 докторська і 4 кандидатські дисертації.

Професор А.С. Головацький 12 років був членом спеціалізованої вченої ради Д 58.601.01 при Тернопільському державному медичному університеті ім. І.Я. Горбачевського, а зараз є членом спеціалізованої вченої ради Д 35.600.03 у Львівському національному медичному університеті ім. Данила Галицького і спеціалізованої вченої ради Д 20.601.02 в Івано-Франківському національному медичному університеті, де проходить захист кандидатських та докторських дисертацій з морфологічних і фізіологічних спеціальностей.

У 2005 році Головацькому А.С. Вчена рада Ужгородського національного університету присвоїла почесне звання – «Заслужений професор Ужгородського національного університету». 26 червня 2006 року Президент України присвоїв Андрієві Степановичу почесне звання – «Заслужений працівник освіти України».

Андрій Степанович проводить велику громадську та виховну роботу. Входить до складу президії Наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів України і є головою Закарпатського обласного осередка цього товариства.

Як пропагандист української ідеї, зокрема української пісні, що єднає душі і серця людей, 46 років співає в самодіяльній народній чоловічій хоровій капелі «Боян» Ужгородського національного університету. Довгі роки очолював профспілку медичного факультету і був членом профкому університету.

Андрій Головацький,
завідувач кафедри анатомії людини та гістології
медичного факультету Ужгородського
національного університету, доктор медичних наук,
професор, Заслужений працівник освіти України,
голова Закарпатського обласного осередку наукового
товариства анатомів, гістологів, ембріологів і
топографоанатомів України.